

Javaslat
a NAGYDOROGI REFORMÁTUS TEMPLOM
Megyei Értéktárba történ felvételéhez

Készítette:
a Nagydorogi Református Egyházközség
7044 Nagydorog Kossuth u. 66.

Surányi Réti Katalin
lelkipásztor

Jaksa János
presbiter

Nagydorog, 2016 január

(P.H.)

I. AJAVASLATTEV ADATAI

1. Ajavaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Nagydorogi Református Egyházközség
2. Ajavaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Surányi Réti Katalin lelkipásztor
Levelezési cím: 7044 Nagydorog Kossuth L. u. 66.
Telefonszám: 30-3992579, 75-332136
E-mail cím: Surányi Réti Katalin (retikata.lp@gmail.com)

II. ANEMZETI ÉRTÉKADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:
Református Templom
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	X épített környezet
ipari és m szakimegoldások	kulturális örökség	sport
természeti környezet	turizmus	
3. A nemzeti érték fellelhet ségének helye:
Nagydorog, Kossuth L. u. 79.
4. Értéktár, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési tájegységi X megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemz inek és történetének leírása:

A templom olyan építmény, amely a különböző vallásokban istentiszteletre vagy áldozatbemutatásra szolgál.

A keresztény vallások szakrális építményét jelöl szó eredete a római castrum f pontjára vezethet vissza: a cardo és a decumanus metszéspontjának a neve volt templum. Miután a középkori Európában – és azóta is – a templum környékére épült az istenháza, kézenfekv volt a templum templom elnevezés. A templum egyébként is felszentelt helyet jelentett, amely a görög temenosz átvétele, ez pedig az É-temen-anki zikkurat nevéb l származik.

A templom több, mint egy m emlék épület. A vasárnapi istentiszteleteken túl itt zajlanak az esküv k, keresztel k, konfirmációk. Sok helyen hétközi istentiszteleteket is tartanak. A templom a keresztény közösség vallásos életének központja, az Isten háza, szimbolikus kapcsolódási pont Isten és ember között.

A nagydorogi reformátusok 1720-ban Szöll si János prédikátor (lelkipásztor) vezetésével építették meg els oratóriumukat (imaházukat) a jelenlegi templom helyén, ami 8 öl hosszú és 4 öl széles volt.

„...részben nyers, részben szilárd épít anyagokból felépült az oratórium...”

Ebben az id ben mintegy 40 református magyar család lakta a települést. (kb. 350-400 lakos)

A következ évtizedek alatt jelent sen fejlődött a település és a gyülekezet. Az 1760-as évek végére a gyülekezet lélekszáma meghaladta az 1800 f t. A gyülekezet kin tte Imaházát és gondoskodnia kellett egy új szilárd anyagokból megépül templomról. A templomépítés engedélyezése érdekében 1771-ben a vármegyei el járásághoz, majd Mária Terézia királyn höz fordultak és kérték támogatásukat az új templom megépítéséhez. A gyülekezetb l Benedek András ispány (intéz) vállalta a munka szervezését és a gyülekezeti tagok irányítását. B. Horváth Mihály prédikátor tartotta a kapcsolatot a hatóságokkal és irányította a közösség munkáját.

Miután a királyi udvar közzétette a kedvező határozatot 1773-ban és az elfogadásra került, még ebben az évben lebontották Imaházukat és beszerezték az építőanyagokat.

„a következő évben (1774) a lakosok már kora tavasszal munkához láttak: égetett téglából, a szükséges faanyagot is összegyűjtve megkezdték az építkezést, ... mindenütt új alapokat vetettek, és az elzárult épületet belefoglalták az újba.”

Mária Terézia engedélyére utal az építéskor a szószék melletti falrészben elhelyezett felirat is. Ld. 1. sz. melléklet és a 6. sz. melléklet: a templom belső képe.

A torony építésére ekkor még nem kaptak engedélyt, így már 1774-ben elkészült a torony nélküli templomtest.

B. Horváth Mihály prédikátor súlyos betegségbe esett, így a templom szentelésére Komádi Nagy Mihály prédikátorságának idejében 1776. november 10-én került sor.

II. József uralkodó 1781. évi Türelmi Rendelete után 1788-ban építették meg a templom tornyát az utcai bejárattal és a toronyórával együtt. Lásd 2. Sz. melléklet.

Azóta ékesíti és vigyázza a települést és az itt élőkét”

Az idézet Dobri István: A mi településünk, Nagydorog c. könyvéből került idézésre (71-73. old.). A könyvet 2001-ben adták ki.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A református templom Nagydorog egyetlen műemlék épülete. Csatoljuk a 3., 4., 5. sz. mellékletet, melyeket a műemlékké nyilvánítással kapcsolatban szereznünk be.

Egyházunk a templomot rangjának megfelelően gondozza. 2014-ben 3 napos megemlékezésen ünnepeltük felépítésének 240. évfordulóját. Az évforduló tiszteletére adtuk ki a 6. sz. mellékletben szereplő (szerkesztett) kiadványt.

2016 évben felújítjuk a templom és a torony bádoggal fedését. A felújításhoz szükséges pénzeszeget az egyháztagok adományaiból, és a Tolnai Református Egyházmegye támogatásával oldjuk meg.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Dobri István: A mi településünk, Nagydorog c. könyve

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:
A templom fényképe a címlapon és a mellékletekben látható.
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
 - 2.1. Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ anyaga
 - 2.2. Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal kiadványa
 - 2.3. Szekszárdi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztályának anyaga
3. Ajavaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

1. sz melléklet

2. sz melléklet

3. sz. melléklet

FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉG VÉDELMI ÉS VAGYONGAZDÁLKODÁSI KÖZPONT

Jaksa János
presbíter

Nagydorogi Református Egyházközség
Nagydorog
Kossuth u. 66.
7044

Ikt. sz.: 600/2570-2/2015
Ügyintéző: dr. Ujj Boglárka
Tel.: 30/779-4067
Melléklet: -
Hiv. sz.: -

Tárgy:

Lelőhely azonosító: -
Műemléki törzsszám [azonosító]: 4168 [8677]
Világörökségi helyszín azonosító: -

HATÓSÁGI BIZONYÍTVÁNY

A Nagydorogi Református Egyházközség (7044 Nagydorog, Kossuth u. 66.) 2015. november 24. napján érkezett kérelmére a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Kct.) 83. § (1) bekezdése alapján

igazolom,

hogy a Nagydorog, Kossuth u. 71. szám alatti, 52 helyrajzi számú ingatlan, mint **műemlék** központi, közhiteles hatósági nyilvántartásban szereplő adatai a következők:

Az ingatlan földrajzi elhelyezkedése:

Megye: Tolna
Helység: Nagydorog
Cím: Kossuth u. 71.

A műemlék építmény fontos adatai:

Megnevezés: Ref. templom
Törzsszám és egyedi azonosító szám: 4168 [8677]
Védettség megjelölése: Műemléki védelem – egyedi műemlék
Örökségvédelmi bírság kategóriába történő besorolás: III.

A hatósági bizonyítvány kiadásának alapjául szolgáló, a műemlék védettségére vonatkozó adatok:

Védettség keletkezésének éve: 1938.
Védetté nyilvánító jogi aktus vagy hivatalos értesítés száma: 22509/1958. ÉM
120344/1958. MM
Védetté nyilvánító intézmény: Építésügyi miniszter, Művelődésügyi miniszter

A jelen hatósági bizonyítványt a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71. § (1) bekezdés d) pontjában megnevezett, műemlékek, műemléki jelentőségű területek, műemléki környezetek és történeti tájak központi, közhiteles és hatósági nyilvántartása alapján állítottam ki.

A Ket. 83. § (4) bekezdése alapján a hatósági bizonyítvány tartalmát - az ellenkező bizonyításáig - mindenki köteles elfogadni. A hatósági bizonyítvány tartalmával szemben a Ket. 83. § (5) bekezdése szerinti eljárásban van helye bizonyításnak.

Kiadáskor hatályos adat. Az illeték fizetése alól mentesül.

A Nyilvántartási Iroda hatósági hatáskörét a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központról szóló 199/2014. (VIII.1.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 5. § (1) bekezdése, illetékességét a Korm. rendelet 3. § b) pontja határozza meg.

Budapest, 2015. december 4.

Csákvári Rita
irodavezető
Nyilvántartási Iroda

4. sz melléklet

NAGYDOROG

Ref. templom

4168

Kossuth u. 71.

hrsz.: 52

copf

1774

Kerített saroktelken szabadon álló templom, Ny-i homlokzata elé épült toronnyal, poligonális záródású, kontyolt nyeregtetős hajóval, a D-i oldalhomlokzat előtt bejáratí építménnyel. A toronyaljba nyíló, kőkeretes kapu felett törtvonalú szemöldökpárkány.

A toronysisakon 1884-es évszám. Síkmennyezetes belső, a hajó mindkét végében falazott pillérek nyugvó fakarzat. Berendezés: 18. század vége. Orgona: 1880 (Szalay Károly). A szószék mellett a falon

kőtábla: magyar nyelvű építési felirat, 1774-es évszámmal. A templom 1720-ban emelt imaház helyén épült, Bezzegh falu (ma puszta) 1733-ban már romos, középkori temploma köveinek felhasználásával.

Torony: 1788.

Felújítva: 1994-1998.

5. sz melléklet

Kedves Jaksa Úr!

Mellékelve küldöm a hivatalos adatbázisunkban szereplő védési határozatot, fényképeket a nagydorogi református templomról.

Továbbá a templomról az alábbiakat tudom közölni:

A védelemre vonatkozóan:

1. műemléki kategóriába sorolása III. (2015. dec 31-ig, ezt követően, feltehetően módosítani fogják).

2. A védelemkorábbi jogi aktus száma :22509/1958. ÉM 120344/1958. MM

3. jogi aktus kelte: 1958:01.01.

4. jogi aktus jellege: miniszteri döntés

Klézl Éva

ÉPÍTÉSÜGYI MINISZTER
MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTER
14.297./1960.É.M.

Tárgy: Egyes építményeknek műemlékké nyilvánítása, illetőleg műemlék jellegük megszüntetése.
Melléklet: 2 db jegyzék.

H A T Á R O Z A T .

A múzeumokról és műemlékekről szóló 1949.évi 13.számú törvényerejű rendelet 17.§-ának /1/, illetőleg /3/ bekezdése, valamint az 1045/1957./IV.25./Korm.számú határozat 1/b. pontja alapján

a/ a jelen határozat I.számú mellékletében felsorolt építményeket /épületeket, épületrészeket, földműveket és egyéb építményeket/, valamint tartozékaikat - a korábban műemlékké nyilvánított építményeken felül - műemlékké nyilvánítjuk;

b/ a jelen határozat II.számú mellékletében felsorolt, korábban műemlékké nyilvánított építményeknek a műemlékek nyilvántartásából való törlését rendeljük el.

As I.számú mellékletben felsorolt építményeket és tartozékaikat az 1949.évi 13.számú törvényerejű rendeletben meghatározott védelem illeti meg.

Felhívjuk az Országos Műemléki Felügyelőség, illetőleg Budapest vonatkozásában a Fővárosi Műemléki Felügyelőség vezetőjét, hogy a műemlékek nyilvántartásának a jelen határozat alapján szükséges módosításáról, valamint a változások telekkönyvi feljegyzetéséről gondoskodják, s e határozatról az építmények tulajdonosait, illetőleg kezelőit értesitse.

E határozat ellen az 1957.évi IV.törvény 47.§-ának b/ pontja értelmében fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s :

A rendelkező részben foglaltak szerint határozotunk, mert a határozat I.számú mellékletében felsorolt 206 vidéki és 52 budapesti építmény - történeti, régészeti, képzőművészeti, iparművészeti, illetőleg néprajzi jelentőségére tekintettel - olyan kulturális és művészi nemzeti értéket képvisel, amelynek további fenntartása és megóvása fokozottabb törvényi védelmet kíván meg. A védelmet célzása érdekében csak a műemlékké nyilvánítás útján lehet biztosítani.

A határozat II.számú mellékletében felsorolt 569 vidéki és budapesti, korábban műemlékké nyilvánított építmény műemlék jellege időközben megszűnt, illetőleg megsemmisült, a műemlékekre megállapított törvényi védelem további fenntartása tehát már nem indokolt.

Budapest, az 1960.évi április hó ... napján

Benke Valéria
/Benke Valéria/
művelődésügyi miniszter

Trautmann Rezső
/Trautmann Rezső/
építésügyi miniszter

29

Előterjesztés Gyögy

Gyögy
1960. május 28

"M" 930/1960.

Az Országos Műemléki Felügyelőség
Vezetőjének,
B u d a p e s t

5197

Előterjesztésére engedélyezem a műemléki jegyzék közzétételét. A műemléki jegyzéket úgy kell összeállítani, hogy az tartalmazza a jelen rendelet mellékletében közölt 14 297/1960. M. számú, a művelődésügyi miniszterrel együttesen kiadott határozatom nyomán szükségessé váló módosításokat is.

A határozat III. számú mellékletének A. részében felsorolt építményeket a műemlékek nyilvántartásából való törlést követően "műemlék jellegű épület"-ként kell kezelni.

A műemlékek jegyzékét olyan példányszámban kell előállítani, hogy abból a tanácsai építésügyi hatóságok, az illetékes művelődésügyi osztályok, szervező és egyéb érdekelt szervezetek mentesen elláthatók legyenek.

Felhívom Vezető Elvtársat, hogy a határozat, valamint a jelen leirat végrehajtása érdekében szükséges intézkedéseket tegye meg.

Budapest, 1960. május 19.

Frankmann Károly

6. sz. melléklet

240 ÉVES A NAGYDOROGI REFORMÁTUS TEMPLOM (1774-2014)

A nagydorogi reformátusok 1720-ban Szöllösi János prédikátor (lelkipásztor) vezetésével építették meg első oratóriumukat (imaházukat) a jelenlegi templom helyén, ami 8 öl (14,2 m) hosszú és 4 öl (7,6 m) széles volt.

... részben nyers, részben szilárd építő anyagokból felépült az oratórium ..."

Ebben az időben mintegy 40 református magyar család (kb. 350-400 lakos) lakta a települést.

A következő évtizedek alatt jelentősen fejlődött a település és a gyülekezet. Az 1760-as évek végére a gyülekezet lélekszáma meghaladta az 1800 főt. A gyülekezet kinötte imaházát és gondoskodnia kellett egy új szilárd anyagokból megépülő templomról. A templomépítés engedélyezése érdekében 1771-ben a vármegyei előjáróságához, majd Mária Terézia királynőhöz fordultak és kérték támogatásukat az új templom megépítéséhez. A gyülekezetből Benedek András ispány (intéző) vállalta a munka szervezését és a gyülekezeti tagok irányítását. Horváth Mihály prédikátor tartotta a kapcsolatot a hatóságokkal és irányította a közösség munkáját. Miután a királyi udvar közzétette a kedvező határozatot 1773-ban és az elfogadásra került, még ebben az évben lebontatták imaházukat és beszerették az építőanyagokat.

... a következő évben (1774) a lakosok már kora tavasszal munkához láttak: égetett téglákból, a szükséges faanyagot is összegyűjtve megkezdték az építkezést, ... mindenütt új alapokat vetettek, és az előző épületet belefoglalták az újba."

A torony építésére ekkor még nem kaptak engedélyt, így már 1774-ben elkészült a torony nélküli templomtest.

B. Horváth Mihály prédikátor súlyos betegségbe esett, így a templom szentelésére Komádi Nagy Mihály prédikátorságának idejében, 1776. november 10-én került sor. II. József uralkodó 1781. évi Türelmi Rendelete után 1788-ban építették meg a templom tornyát az utcai bejáratnál és a toronyórával együtt.

Azóta ékesíti és vigyázza a települést és az itt élőket. (Dobri István)

Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá" (1Pt 2,5a)

Gyülekezetünknek jelenleg 400 egyházfenntartói járulékot fizető tagja van és sokféle szolgálatot végzünk a gyermekek, ifjak, felnőttek és idősek között. Hozzánk tartoznak Györköny, Pusztahencse és Bikács református hívei is. Testvérgyülekezetünk: Igazfalva.

A Presbitérium tagjai: Táibl József gondnok, Bezegei József gondnokhelyettes, Bartha Gergely, Fodor Endre, Fodor Endréné, Hahn Róbert, Jaksa János, Óri János, Reiningné Csilléry Erika, Sáfrány Sándor, Tancsa József, Vámosi László és Vámosi Zoltán. 2013. ősztől Surányi Réti Katalin szolgál b. lelkipásztorként.

Hálásak vagyunk az Úrnak az eddig megtett útért és reménységgel tekintünk a jövőbe.

Köszönjük az egykori lelkipásztorok, tiszteletbeli presbiterek, presbiterek, munkatársak, egyháztagjaink és támogatóink szolgálatát, imádságát, adakozását.

Az Úr gazdag áldása kísérje mindannyiunk életét.

(Surányi Réti Katalin b.l.p.)

Címünk : Nagydorogi Református Egyházközség
7044 Nagydorog, Kossuth u. 66. Tel.: 75/332-136
Honlap: www.nagydorogiref-egyhazi.hu

Képek:
A nagydorogi református templom
A templom belseje: A templom belső falán lévő felirat Mária Terézia idejéből
Családi tábor Simontornya 2004
Konfirmandusok 2014-ben